

¹ Károlyi június 9-én, pünkösd vasárnapján Kápolnán nagygyűlésen beszélt a környék összegyűlt parasztsá-
gához. A sikeres gyűlésről a fővárosi lapok is tudósítottak. Mind az ÁVO kiküldött megfigyelője, mind az SZDP ré-
széről megjelent Bier Lili megállapítja jelentésében, hogy Károlyi a laptudósításoktól eltérően keserű szavakat
mondott. Az ÁVO jelentése szerint ezeket: „Engem itt szobortalapzatra akarnak állítani, és már most szobrot akar-
nak belőlem csinálni. Én nem akarok szobor lenni, én dolgozni akarok. Ha a magyar demokráciának szüksége
lesz rám, és a magyar nép hívni fog, ismét hazajövök” Londonból, ahova egy időre visszatér. (*Történeti Hivatal K*
747)

252. KÁROLYI MIHÁLY BÖRZSÖNYI-SCHÖN GÉZÁHOZ

(Budapest, 1946. június 14.)

Szárnysegédemül való beosztása idejének befejezése alkalmával nem mulaszthatom
el Ezredes Úrnak ezen szolgálataiért leghálásabb köszönetemet kifejezni.

Ezen szolgálatra való rátermettségével, előzékenységével és figyelmességével Ezre-
des Úrnak úgy a magam, mint feleségem nevében teljes elismerésemet adom tudtára ab-
ban a reményben, hogy az életben mielőbb újra találkozni fogunk.

Szívélyes üdvözléssel

PIL 704. f. vegyes (eredeti)

253. KÁROLYI MIHÁLY BÖHM VILMOSHOZ

(Prága, 1946. június 28.)

Kedves Böhm!

Köszönettel vettem május 28-i leveledet. Nagyon jólestek kedves soraid, noha érde-
memen felül dicsérsz. Ennek ellenére nagyon örülök annak, hogy a Nemzetgyűlésen el-
mondott beszédem tetszett Neked.

Ezt a levelet elutazásom előtt Budapesten írom, de Prágában adom fel, mert sokkal
gyorsabb. Bizonyára csodálkozol, hogy hirtelen Prágában teremtem. Most nincs időm
sokat írni, csak éppen jelzem a legfontosabbakat.

Beneš elnök meghívott Prágába. Ennek a meghívásnak nagyon örülök, mert az az ér-
zésem, hogy ezzel megtört a jég, és a sok csalódás után legalábbis meg lehet teremteni
a közeledés alapjait. Ez annyival inkább is fontos, mert a meghívás a legjobbkor jött.
Ugyanis pár nappal ezelőtt Szakasits arról értesített, hogy a minisztertanács egyhangú
határozata alapján felterjesztette Tildy elnökhöz területenkívüli rendkívüli követ és meg-
hatalmazott miniszterré való kinevezésemet.¹ Szakasitsnak azonnal megmondtam, hogy
bár ezt a kinevezést nagy megtiszteltetésnek veszem, csak abban az esetben fogadha-
tom el, ha ez komoly aktivitást jelent. Semmiféle díszállásra nem pályázom.

Mióta itthon vagyok, meggyőződtem arról, hogy a magyarság mást vár tőlem, mint
holmi reprezentálást. Éppen ezért azt ajánlottam, hogy jelöljék meg pontosabban a ten-
nivalómat. Én magam arra gondolok, hogy a szomszéd államokkal való megbékélést
kellene konkrét formában előkészítenem. Ezzel legnagyobb vágyam teljesülne. Nem
csupán arról van szó, hogy a megbékélést nagy általánosságban előkészítsük, hanem
hogy minél hamarabb egy nagyobb dunai közösséget teremtsünk. Ez talán lassú munka
lesz, de éppen azért minél hamarabb hozzá kell fogni. Magyarországnak bele kell kap-
csolódnia egy nagyobb közösségbe, mert egyedül és izoláltan elveszünk. A legnehe-
zebb dió éppen Csehszlovákia, ahol a sovíniszta irány annyira erőre kapott. Talán jó is,
hogy itt kezdem el a tapogatózást. Persze egyelőre csak arról lehet szó, hogy kisebb en-

gedményeket csikarjunk ki. Most csak mint magánember, legfeljebb ha negyedhivatalos minőségben megyek Benešhez. Mindenesetre nem árt, hogy már a kinevezéssel félig a zsebemben beszélhetek vele.

Talán nem volna rossz, ha elgondolásonnal kapcsolatban írnál Szakasitsnak. Az Új Magyarországnak Boldizsár Iván² már írt is ilyen értelemben és mint „utazó nagykövet”-et említ.

Remélem, hogy Te is egyetértesz velem, és a koncepciót jónak tartod.

Prágából két-három hétre Londonba megyek, azután végleg Budapesten ütöm fel a tanyámat. Londonból hosszabb levelet írok.

Meleg barátsággal üdvözöl

Károlyi

P. S.

Szakasitsnak pontosan a következő javaslatot tettem: Állíttassék fel egy hivatal, melynek én lennék ...³

PIL 939. f. 28. ó. e. (eredeti fénymásolata)

¹ Horváth Zoltán erről a következőket írta Böhmnek július 7-én: „Károlyi Mihállyal több ízben beszéltem. Én vettem fel a gondolatát annak, hogy kapjon valami külön megbízást azzal a céllal, hogy felhasználva emigrációs kapcsolatait, igyekezzék a békekonferencián részt vevő nemzetek körében rokonszenvet kelteni az ország ügyei iránt. Persze először őt kérdeztem meg, hogy vállalná-e ezt, s ő azt felelte, hogy ez az egyetlen megbízás, amit örömmel fogadna. Szaki nagyon expeditív volt, mert már négy nap múlva kinevezette rendkívüli követ és meghatalmazott miniszteri rangban, s elkezdte az előkészületeket, hogy Károlyi kapjon egy külön staffot, amely az ügyek intézésére rendelkezésre álljon. Én ettől sok jót remélek, csak attól tartok, hogy most sokáig időzik Londonban, s ezzel elvész a kezdeti lendület. Károlyinét remélhetőleg sikerül behozni a Nemzetgyűlésbe mint Juhász Nagy tiszteletbeli mandátumának örökösét. Ennek is nagyon örülnék, s ebben a tekintetben már megegyeztünk a kommunistákkal.” (BVP 311.)

² Ekkor az *Új Magyarország* főszerkesztője.

³ A mondat vége lemaradt a levéltárban található fénymásolatról.

254. AZ SZDP KÜLPOLITIKAI ÉS NEMZETISÉGÜGYI OSZTÁLYA KÁROLYI MIHÁLYHOZ (Budapest, 1946. június 29.)

Elnök Úr!

Küszöbön álló útjával kapcsolatban, Pártom megbízásából legyen szabad mellékelten megküldenem az alábbi, a csehszlovákiai magyar kérdésre vonatkozó, rendelkezésünkre álló anyagot.

1. Alatt az időközben ratifikált lakosságcsere-egyezmény és függelékei tervezetének francia szövegét, az egyezmény rövid kritikájával ellátva.

2. A jóvátételi szállításokra vonatkozó egyezmény szövegét.

3. A csehszlovákiai magyarság helyzetére vonatkozó összefoglalást.

4-5. Alatt a Magyar Külügyminisztériumtól a magyar hivatalos álláspontra a csehszlovákiai kérdésben és a Csehszlovákiában élő magyarság helyzetére vonatkozó két iratot, amelyek azonban annyira át vannak még itatva a revizionista és régi gravamenális politika terminológiájával, hogy helyesnek véltük.

6. Alatt mellékelni azt az új magyar külpolitikával foglalkozó összefoglalást, amelyet néhány héttel ezelőtt francia testvérpártunknak küldtünk meg. A csehszlovákkérdésre vonatkozó részt vörös ceruzával jelöltük meg.

7. Alatt egy még a választások előtt kapott és ennél fogva részben túlhaladott információt a csehszlovák ellentétekről.